

det Sted i Daglønnen paa Landet. Derimod er Lønnen for Arbejdsmænd i Købstæderne stegen meget stærkt. I Borgmester Jensens og Martin Olsens Værk om Fagforeningsbevægelsen i Danmark opgives Daglønnen for Arbejdsmænd i de fleste danske Provinsbyer i 1872 til omkring 1½ Kr., i Øjeblikket er den 3 à 4 Kr., ja, ofte over 4 Kr. Den har altsaa langt mere end fordoblet sig. Det er simpelt hen en Følge af, at Arbejdsmændene i Byerne have været organiserede; hvis de ikke havde været det, var Lønnen paa Landet stegen endnu mindre, end den er stegen hidtil. Jeg tror derfor, at det ærede Medlem ikke kan komme bort fra, at Fagforeningerne have hævet Lønnen. Men saa siger han, at Stigningen i Arbejdslønnen er bleven efterfulgt af en Stigning af Prisen paa Livsforbrødenhederne, og deri har det ærede Medlem Ret. Man ser jo i disse Dage, at et Pund af det gode danske Flæsk her i København betaales med 1 Kr., medens Bønderne nu maa nøjes med ca. 50 Øre Pundet. Det vil sige, at Flæsket fordyres nøjagtigt 100 pCt. ved at passere Mellemmændene. Der er mange Livsforbrødenheder, der fordyres paa samme Maade ved at passere Mellemmændene. Men hvorfor gaar det ærede Medlem saa ikke i Rette med sine egne Meningsfæller og Blade, naar de angriber Arbejderne, fordi disse overveje, om de have Fordel ved at oprette Brugsforeninger, blot overveje det, ikke en Gang skride til Oprettelsen? Det ærede Medlem maa anvise en billigere og bedre Omsætningsmaade i det Samfund, han sætter saa højt, ellers er han ikke i Stand til med nogen virkelig Vægt sammen med sine Meningsfæller at angribe Arbejderne, fordi de overveje Spørgsmaalet om kooperative Foretagender.

Det ærede Medlem priste i høje Ord Overklassen, erklærede, at Arbejderne havde intet udrettet teknisk og økonomisk. Der er ingen Tvivl om, at mange store Opfindelser ere blevne fødte i Værkstederne og hos Arbejderne, men Arbejderne have hverken Penge eller Udveje til at gøre disse Opfindelser frugtbare. Det ærede Medlem kan være ganske overbevist om, at Arbejderne have ydet deres store Part til de Fremskridt og de Opfindelser, der ere gjorte paa forskellige Omraader. Og hvad det økonomiske angaar, kan det ærede Medlem heller ikke, selv om Svendborg Margarinefabrik var et mislykket Foretagende, komme bort fra, at Arbejderne ogsaa paa det Omraade have

ydet deres store Bidrag til Samfundets Fremskridt.

Det ærede Medlem mente, at Fagorganisationerne meget mod deres Villie bleve en Støtte for det bestaaende Samfund, og at Utopierne dø eller forsvinde — jeg kan ikke huske, hvilket Udtryk han brugte. Det er jo fuldstændig urigtigt. Det, der sker ved disse Love og hver Dag, er jo ikke, at Fagforeningerne blive en Støtte for det bestaaende Samfund. Nej, det er det, at Samfundet omformes. Det, der sker ved hele den sociale Reformbevægelse, er ikke det, at man stiver det kapitalistiske Samfund af, nej, det er det, at man omformer det. Det ærede Medlem behøver blot at huske paa, hvor hidsigt man i sin Tid angreb os, naar vi paa det ene eller det andet Omraade krævede, at Staten skulde skride ind. Det var ikke Statens Pligt, den havde ingen som helst Forpligtelser i saa Henseende, det maatte være de private, der ordnede disse Forhold. Men efterhaanden have vi set Staten strække sine Arme ud for at beskærme de gamle, syge og tilskadekomne, og man vil gaa videre ad samme Vej og søge at hjælpe de forsømte Børn, alle dem, der ere smaa og svage. Nej, det er noget ganske andet, end at man, som det ærede Medlem udtaler, skulde stive det nuværende Samfund af. Det er Samfundet, der omformes, det er Evolution, Forberedelser til et nyt Samfund, det Samfund, vi kæmpe for, og som vil komme lige saa sikkert, som Solen staar op i Østen og gaar ned i Vesten.

Indenrigsministeren (P. Munch): De to Lovforslag, der ere til Behandling i disse Dage, have her i Tinget mødt en ganske sjælden Velvillie. Kun fra enkelte Sider har der hævet sig Røster mod væsentlige Bestemmelser. De Bemærkninger, der i øvrigt ere komne frem, have været af to Arter, dels saadanne, der svævede ud over alle de Problemer, som paa en eller anden Maade staa i Forbindelse med dette Emne, dels saadanne, der berørte praktiske Enkeltheder i Forslaget. Den første Gruppe Betragtninger skal jeg ikke beskæftige mig meget med, jeg skal kun til Slutning vende tilbage til enkelte af de Bemærkninger, der ere fremførte af det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Birck).

Derimod vil jeg gerne straks gøre nogle Bemærkninger om de Enkeltheder, der have været fremdragne, Enkeltheder, der ellers vilde være egnede til Udvalgs-